

Таким чином ми можемо дійти висновку, що загартовування організму людини – важливий компонент здорового способу життя, шлях до самореалізації, підвищення духовності, злиття з природою. Це своєрідне психотренування, культура вольових зусиль, виховання характеру.

А фізичну підготовку ми пропонуємо розглядати як економічно найдоцільніший та найефективніший спосіб профілактики та лікування захворювань, зміцнення генوفонду нації, розв'язання багатьох соціальних проблем.

*Ляшенко М. М.,
Тигон О. О.,
Захарчук І. Р.*

*Бучанська районна державна адміністрація Київської області, Україна
Київська шахова федерація, Київ, Україна
Міжрегіональна Академія управління персоналом, Київ, Україна*

ПРОЄКТ “ІНТЕЛЕКТ НАЦІЇ. ШАХОВА ОСВІТА” В БУЧАНСЬКОМУ РАЙОНІ. ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У третьому тисячолітті людство має розв'язати ряд важливих питань, серед яких – виховання високоморального та високоосвіченого підростаючого покоління, здатного самостійно приймати рішення, відповідати за власні вчинки та їх наслідки. Для цього потрібна гнучка система якісної освіти, найбільш важливою метою якої є сприяння досягненню високого рівня культури, життєвого самовизначення, що характеризує людину як непересічну особистість – творця власного життя та власної долі. З огляду на це, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (надалі – ЮНЕСКО) проголосило XXI століття – століттям освіти. Сьогодення потребує бути готовим до динамічної зміни громадсько-політичної ситуації, раптової переміни місця праці та проживання, спроможним до систематичного професійного навчання, саморозвитку, підвищення культурного рівня. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується інтенсивними пошуками нового в теорії та практиці навчання та виховання. Успішний розвиток суспільства в умовах швидкоплинних процесів державотворення потребує змін стійких стереотипів світосприйняття, педагогічних систем, технологій, використовуються різноманітні дидактичні засоби. Зважаючи на це, здійснення системного педагогічного впливу засобами шахів забезпечить належну ефективність формування сучасної інтелектуальної особистості, готової до позитивної самореалізації в соціумі.

Національні інтереси потребують дієвих заходів для розв'язання не лише суто спортивної, а й соціально значущої проблеми забезпечення розвитку шахів, як виду спорту, в Україні відповідно до Законів України: “Про фізичну культуру і спорт”, “Про державні цільові програми”; Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту, Постанови Верховної Ради України “Про проголошення Дня шахів в Україні”, Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку шахів в Україні “Інтелект нації” на 2013 – 2020 роки” [4].

Шахи – популярний інтелектуальний вид спорту з давніми історичними традиціями та потенційними можливостями, що є складовою загальнодержавної системи фізичної культури та спорту. Гра у шахи розвиває логічне мислення, пам'ять, морально-вольові якості, інтелектуальні здібності, сприяє формуванню критичного самоаналізу, уміння самостійно приймати рішення і відповідати за їх

наслідки. Шахово-освітній цикл - це комплекс науково-методичних, теоретично-методологічних основ, спрямованих на інтелектуальний розвиток дитини у інформаційно-розвивальному середовищі з використанням шахів. Ефективність формування підростаючої особистості, її інтелектуального розвитку засобами шахів підтверджується життєвими успіхами українських шахістів Василя Іванчука та Руслана Пономарьова, Анни Ушеніної та Наталії Жукової, Марії та Анни Музичук.

Теоретично-методологічним підґрунтям освітнього проекту є системний підхід до формування всебічно і гармонійно розвиненої, успішної особистості в умовах розвитку сучасного суспільства. В основу створення пілотного проекту «Інтелект нації. Шахова освіта» (далі – Проект) покладено загальнонаукові, філософські, психолого-педагогічні положення та принципи, які ґрунтуються на Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про вищу освіту», Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку шахів в Україні «Інтелект нації» на 2013 – 2020 роки", вимогах Базового компонента дошкільної освіти, Основних орієнтирів виховання учнів 1-11 класів закладів загальної середньої освіти України [1-5].

Реалізація Проекту здійснюватиметься з дотриманням науково-педагогічних принципів: особистісно-орієнтованого спрямування та індивідуалізації; гуманізації та демократизації; єдності свідомості та активності; відповідності особливостям розвитку особистості на різних вікових етапах; науковості, систематичності, послідовності у доборі навчально-методичного матеріалу; доступності та інтегрованості змісту, варіативності форм, методів застосування освітнього продукту; безперервності, наступності між різними ланками освіти; налагодження взаємодії із педагогічною, батьківською громадськістю.

Суб'єктами спільної діяльності, спрямованої на реалізацію проекту є: Міністерство освіти і науки України (надалі - МОН), Міністерство молоді та спорту України; Інститут модернізації змісту освіти МОН України; Федерація шахів України; Спортивний комітет України; Київське обласне відділення (філія) Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України; управління (департамент) освіти і науки, молоді та спорту Київської обласної державної адміністрації; Бучанська районна державна адміністрація Київської області; Національний авіаційний університет, Міжрегіональна Академія управління персоналом, заклади загальної середньої освіти, дошкільні та позашкільні навчальні заклади Бучанського району; громадські та благодійні організації; представники засобів масової інформації.

Пріоритетними завданнями суб'єктів спільної діяльності є консолідація зусиль щодо здійснення державної політики у сфері освіти, спрямованої на формування сучасної особистості, її інтелектуального розвитку засобами шахів. У рамках реалізації Проекту виділяються такі цільові групи: науковці; педагоги навчальних закладів та керівники шахових гуртків; вихованці та учні; батьківська громада навчальних закладів; психологи та лікарі [6].

Метою Проекту є розробка та впровадження цілісного шахово-освітнього циклу, спрямованого на розвиток творчих та інтелектуальних здібностей дітей. Завдання проекту: формування відповідного інформаційно-розвивального освітнього середовища; розроблення та впровадження конкурентоздатного

шахово-освітнього циклу; забезпечення змістового контенту та дидактичного наповнення шахово-освітнього циклу; популяризація здорового способу життя; зміцнення позитивного іміджу України на загальнонаціональному та світовому ринку; проведення моніторингу ефективності впровадження реалізації Проєкту [4]. Реалізація Проєкту забезпечить конструктивний вплив на розвиток сучасного суспільства в Україні, задоволення інтелектуальних, духовних і соціальних потреб особистості шляхом впровадження в українську освіту інноваційних технологій.

Зміст, форми та методи

Зміст Проєкту полягає у розробці алгоритму поетапної реалізації завдань та створенні потужного освітнього шахового середовища засобами новітніх інноваційних та інформаційних технологій.

Реалізація Проєкту складається із двох етапів:

I етап (підготовчий) – розроблення шахово-освітнього циклу;

II етап – упровадження шахово-освітнього циклу в навчально-виховний процес закладів загальної середньої освіти, а також дошкільних і позашкільних.

Розробка шахово-освітнього циклу передбачена для: дітей старшого дошкільного віку; учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти; вихованців 1-2 року навчання позашкільних закладів освіти. Підбір форм та методів реалізації Проєкту зумовлюється характером використання, місцем, форматом розповсюдження шахово-освітнього циклу та віковим адресатом (старший дошкільний, шкільний та юнацький вік). Ключові підходи до реалізації Проєкту: пошук, відбір, аналіз ідей; розробка та впровадження цього циклу.

Управління Проєктом здійснюватиметься робочою групою, склад якої затверджується наказом МОН України. Робоча група формує цільові групи на рівні установ, закладів освіти, визначає виконавців за різними напрямками роботи, проводить постійний моніторинг виконання завдань Проєкту.

Підготовка та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів здійснюється на базі закладів вищої освіти, Національний авіаційний університет, Міжрегіональна Академія управління персоналом під час проведення тренінгів, майстер-класів, науково-методичних заходів тощо.

Очікуваними результатами є: впровадження шахово-освітнього циклу; удосконалення нормативно-правової бази з питань шахової освіти; створення відповідного інформаційно-розвиваючого середовища з використанням засобів шахово-освітнього циклу; розроблення програмно-методичного супроводу цього циклу; суттєве покращення матеріально-технічного та постійне оновлення навчально-методичного забезпечення; забезпечення розвитку системи перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Науковий керівник: А. М. Богущ, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук. - К.: 2012. - 26 с.
2. Закон України № 2157-IX від 22.03.2022 «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380.
3. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004.
4. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку шахів в Україні «Інтелект нації» на 2013 – 2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2012 р. № 706-р.
5. Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Наказ МОНмолодьспорт № 1243 від 31.10.2011.

6. Вінниченко О., Коваль О., Тимошенко Л., Ільницький М., Захарчук І. «Шахи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів та закладів позашкільної освіти». - Т., 2017.-96 с.

7. Вінниченко О., Захарчук І. «Шахи для позашкілля та школи». Навчально-методичний посібник. – К., 2021. - 140 с.